

**ВИКОРИСТАННЯ СУКРАЛЬФАТУ У КОМПЛЕКС-
НІЙ ТЕРАПІЇ ХРОНІЧНОГО ГАСТРОДУОДЕНІТУ У ДІ-
ТЕЙ І ПІДЛІТКІВ**

Метою дослідження була оцінка клінічної ефективності застосування сукральфату у складі комплексної терапії ХГД у дітей і підлітків. Хронічний гастродуоденіт у 30 % дітей має ерозивний характер, супроводжується підвищенням активності процесів перекисного окиснення ліпідів та явищами оксидативного стресу, активацією протеаз. Застосування сукральфату у складі комплексного лікування дітей із ХГД дозволяє вдвічі знизити ризик рецидивування, нормалізувати секреторну функцію у 11 % пацієнтів і є достатньо ефективним щодо ерозивних форм ХГД (ЗОР=0,09; P<0,05). Доцільним є вивчення клінічної ефективності поєднання комплексного лікування ХГД із застосуванням сукральфату і преформованих фізичних факторів.

Ключові слова: хронічний гастродуоденіт, дитячий вік, цитопротектори, комплексна терапія.

**THE USE OF SUCRALPHATE IN THE COMPLEX
THERAPY OF THE CHRONIC GASTRODUODENITIS
AMONG CHILDREN AND TEENAGERS**

The goal of study is the assessment of clinical efficiency of the use of sucralphate in the complex therapy of chronic gastroduodenitis among children. Chronic gastroduodenitis has the erosive character in 30% of cases, associates with the POL activation and the manifestations of the oxidative stress as well as with activation of the proteases. The use of the sucralphate in the complex treatment of the children suffering from chronic gastroduodenitis allows to decrease the risk of relapses two-fold and achieve the normal secretory function in 11% of patients thus it's quite effective for the erosive forms of chronic gastroduodenitis (RRD=0,09; P<0,05). There is expediently to study the clinical effectiveness of the complex treatment of chronic gastroduodenitis with the use of sucralphate and preformed physical factors.

Key words: chronic gastroduodenitis, children age, cytoprotectors, complex therapy.

УДК 544:616-071.2:611.1:613.956

О. А. Бобровська

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРЕЛЯЦІЙ
МІЖ КОМПОНЕНТАМИ СКЛАДУ МАСИ ТІЛА
І ПАРАМЕТРАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ГЕМОДИНАМІКИ
У ПІДЛІТКІВ ЗАЛЕЖНО ВІД СОМАТОТИПУ***Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова***Вступ**

Проблеми індивідуальної мінливості морфологічних і фізіологічних характеристик організму людини на різних етапах онтогенезу залишаються актуальними для науковців як теоретичної, так і клінічної спрямованості [1].

Доведено, що вікові зміни типів тілобудови проявляються у зв'язку з гетерохронністю розвитку різних компонентів складу маси тіла (жирового, кісткового, м'язового), що залежить значною мірою і від соматотипу [2]. Для розуміння закономірностей розвитку компонентів складу маси тіла необхідні систематичні дослідження на різних етапах онтогенезу, особливо у підлітковому віці, коли спостерігається зв'язок між початком статевого дозрівання і ко-

ливанням основних антропологічних показників і, як наслідок, індивідуальних змін: існують вікові, соматотипологічні та статеві відмінності у пропорціях [3], що відповідно приводить і до змін провідних показників гемодинаміки [4].

Слід визнати, що не зважаючи на колосальний обсяг накопичених даних, багато аспектів зв'язку деяких фізіологічних параметрів (зокрема, параметрів діяльності серцево-судинної системи) з віком, статтю, антропометричними [5] та генетичними характеристиками конкретних популяцій залишаються мало вивченими, а у представників різних соматотипів не дослідженими взагалі.

Тому метою дослідження стало встановлення кореляцій між компонентами складу маси тіла та параметрами централь-

ної гемодинаміки у підлітків різних соматотипів.

**Матеріали та методи
дослідження**

Нами були використані дані антропометричних і гемодинамічних досліджень 201 підлітка: екоморфів, мезоморфів і ектомезоморфів — із банку даних НДЦ ВМУ ім. М. І. Пирогова («Розробка нормативних критеріїв здоров'я різних вікових та статевих груп населення на основі вивчення антропогенетичних та фізіологічних характеристик організму з метою визначення маркерів мультифакторіальних захворювань (підлітковий вік)»), у яких після попереднього психофізіологічного та психогігієнічного анкетування для визначення суб'єктивного стану здоров'я було проведено детальне клі-

ніко-лабораторне дослідження. У процесі обстеження відбирали практично здорових міських підлітків — представників української етнічної групи, що у третьому поколінні проживали на території Подільського регіону. У разі виявлення будь-якої патології хворих виключали з групи практично здорових дівчаток і хлопчиків.

Згідно зі схемою вікової періодизації онтогенезу [6], до групи підлітків включили дівчаток 12–15 років (101 особу) і хлопчиків 13–16 років (100 осіб). Хлопчиків-ектоморфів було 33; мезоморфів — 32; ектомезоморфів — 35. Дівчаток-ектоморфів — 50; мезоморфів — 31; ектомезоморфів — 20.

За допомогою комп'ютерного діагностичного комплексу визначали такі показники центральної гемодинаміки: систолічний, діастолічний і середній артеріальний тиск (мм рт. ст.); ударний об'єм крові (мл); хвилинний об'єм крові (л); належний хвилинний об'єм крові (л); відношення хвилинного об'єму крові до належного хвилинного об'єму крові (%); ударний індекс (мл/м²); серцевий індекс (л/(хв·м²)); належний серцевий індекс (л/(хв·м²)); питомий периферичний опір (дин/(с·см⁻⁵)); належний питомий периферичний опір (дин/(с·см⁻⁵)); відношення питомого периферичного опору до належного питомого периферичного опору (%); загальний периферичний опір (дин/(с·см⁻⁵)); об'ємну швидкість руху крові (мл/с); потужність лівого шлуночка (Вт); показник витрати енергії (Вт/л).

Для оцінки взаємозв'язків показників центральної гемодинаміки з компонентами маси тіла були відібрані підлітки з ектоморфним, мезоморфним та ектомезоморфним соматотипами, у яких провели антропометричне дослідження за Бунаком [7] із соматотипуванням за розрахунковою модифікацією методу Heath і Carter [8] і визначення компонентного складу тіла за методом [9].

За допомогою програми "STATISTICA 5.5" проведено

аналіз взаємозв'язків між показниками за допомогою кореляційного непараметричного аналізу Спірмена.

Результати дослідження та їх обговорення

При аналізі кореляцій було встановлено, що у хлопчиків-мезоморфів м'язова маса корелює із систолічним, діастолічним і середнім артеріальним тиском, серцевим індексом і показником витрати енергії — середньої сили прями вірогідні зв'язки (від 0,35 до 0,36); сильні прями вірогідні кореляції відмічені з ударним об'ємом крові (0,60) та об'ємною швидкістю руху крові (0,62). М'язова й кісткова маса корелюють — це середньої сили прями вірогідні зв'язки (від 0,37 до 0,59) — з ударним і хвилинним об'ємами крові, ударним індексом, об'ємною швидкістю руху крові, потужністю лівого шлуночка та зворотні вірогідні середньої сили кореляції (-0,48; -0,49) — із загальним периферичним опором. Решта зв'язків у хлопчиків мезоморфного соматотипу між досліджуваними компонентами маси тіла за Матейко і параметрами центральної гемодинаміки — це слабкі прями й зворотні невірогідні та з тенденцією до вірогідності.

Дослідження дівчаток мезоморфного соматотипу показало, що м'язова маса корелює з належним питомим периферичним опором, де виявлена сильна пряма вірогідна кореляція (0,62). Кісткова маса корелює — це середньої сили зворотні вірогідні кореляції (-0,37; -0,33) із серцевим індексом і відношенням питомого периферичного опору до належного питомого периферичного опору. Між м'язовою, кістковою масою та питомим периферичним опором встановлені середньої сили прями вірогідні зв'язки (0,36; 0,46); відмічені сильні прями вірогідні кореляції (0,96; 0,66) із належним хвилинним об'ємом крові й сильні зворотні вірогідні зв'язки (-0,74; -0,64) встановлені з належним серцевим індексом. Решта зв'язків у дівчаток-мезо-

морфів між досліджуваними компонентами маси тіла за Матейко й параметрами центральної гемодинаміки — це слабкі прями й зворотні, невірогідні.

У хлопчиків-ектоморфів встановлена найбільша кількість значущих середньої сили й сильних кореляцій. Так, м'язова й кісткова маси корелюють — це середньої сили прями вірогідні взаємозв'язки (від 0,41 до 0,56) — із систолічним артеріальним тиском, питомим периферичним опором, відношенням питомого периферичного опору до належного питомого периферичного опору й зворотні середньої сили вірогідні кореляції (-0,51; -0,58) із належним серцевим індексом; сильні прями вірогідні зв'язки (від 0,60 до 0,70) відмічені з об'ємною швидкістю руху крові, потужністю лівого шлуночка й показником витрати енергії. Жирова маса корелює з належним серцевим індексом — це сильна зворотна вірогідна кореляція (-0,69) та середньої сили прями вірогідні зв'язки (від 0,35 до 0,55) з об'ємною швидкістю руху крові, потужністю лівого шлуночка й показником витрати енергії. Слід відзначити, що у хлопчиків ектоморфного соматотипу всі компоненти маси тіла за Матейко (м'язовий, кістковий і жировий) корелюють із діастолічним і середнім артеріальним тиском, ударним об'ємом крові — це середньої сили вірогідні взаємозв'язки (від 0,35 до 0,59) й сильні прями вірогідні кореляції (від 0,75 до 0,95) із належним хвилинним об'ємом крові.

При аналізі кореляцій дівчаток ектоморфного соматотипу встановлені середньої сили прями вірогідні взаємозв'язки (від 0,34 до 0,55) м'язової маси й кісткової маси із систолічним і середнім артеріальним тиском, ударним і хвилинним об'ємами крові, об'ємною швидкістю руху крові, потужністю лівого шлуночка й показником витрати енергії та зворотні середньої сили вірогідні кореляції (-0,38; -0,41) із загальним периферичним опором. Слід відмітити, що сильні прями (від 0,80 до 0,92) і

сильні зворотні вірогідні кореляції (-0,87; -0,83) встановлені з належним хвилинним об'ємом крові, належним питомим периферичним опором і належним серцевим індексом. Щодо жирової маси, то тут спостерігаються лише слабкі прямі й зворотні невірогідні зв'язки.

У хлопчиків-ектомезоморфів м'язова маса корелює із систолічним, діастолічним і середнім артеріальним тиском, ударним об'ємом крові й належним питомим периферичним опором, де виявлені середньої сили прямі вірогідні кореляції (від 0,45 до 0,58) та середньої сили зворотні вірогідні взаємозв'язки (-0,41; -0,41) із належним серцевим індексом і загальним периферичним опором. Кісткова маса корелює — це середньої сили вірогідні зв'язки (0,46; 0,58) із діастолічним артеріальним тиском і показником витрати енергії; сильні прямі вірогідні кореляції (0,69; 0,60) виявлені з систолічним і середнім артеріальним тиском. Жирова маса корелює з систолічним артеріальним тиском, ударним об'ємом крові — це середньої сили прямі вірогідні зв'язки (0,49; 0,46); сильні прямі вірогідні кореляції (від 0,60 до 0,64) із діастолічним і середнім артеріальним тиском, належним питомим периферичним опором; сильна зворотна вірогідна кореляція (-0,63) відмічена з належним серцевим індексом. Слід відмітити, що всі досліджувані компоненти маси тіла за Матейко корелюють із хвилинним об'ємом крові, об'ємною швидкістю руху, де встановлені середньої сили прямі вірогідні зв'язки (від 0,49 до 0,59) і сильні прямі вірогідні кореляції (від 0,62 до 0,94) із належним хвилинним об'ємом крові й потужністю лівого шлуночка.

Порівняно з хлопчиками-ектомезоморфами, дівчатка-ектомезоморфи мають незначну кількість значущих зв'язків між досліджуваними компонентами маси тіла за Матейко і параметрами центральної гемодинаміки, переважаючи більшість зв'язків — це слабкі прямі й зво-

ротні невірогідні та з тенденцією до вірогідності. Так, м'язова маса корелює — це середньої сили вірогідні зв'язки (від 0,49 до 0,52) — із ударним і хвилинним об'ємами крові, потужністю лівого шлуночка. Кісткова маса корелює з діастолічним і середнім артеріальним тиском й показником витрати енергії — це середньої сили вірогідні взаємозв'язки (0,46; 0,46; 0,49). Слід відмітити, що сильні прямі (від 0,73 до 0,85) й сильні зворотні (-0,86; -0,77) вірогідні кореляції м'язової й кісткової маси встановлені з належними гемодинамічними показниками. Вірогідних зв'язків жирової маси з параметрами центральної гемодинаміки у дівчаток-ектомезоморфів не встановлено.

На відміну від отриманих нами результатів, у роботі Кириченко [10], яка досліджувала взаємозв'язки між параметрами центральної гемодинаміки і компонентами маси тіла за Матейко у підлітків, не розмежовуючи їх на соматотипи, було відмічено більшість вірогідних середньої сили зв'язків, параметрів центральної гемодинаміки з показниками м'язової й кісткової маси у міських хлопчиків. У нашому дослідженні простежується певна закономірність кореляцій між досліджуваними компонентами маси тіла за Матейко і параметрами центральної гемодинаміки не тільки залежно від віку й статі, але й від тілобудови. Найбільше число значущих зв'язків середньої сили та сильних кореляцій встановлено у підлітків обох статей ектоморфного соматотипу й у хлопчиків-ектомезоморфів. Привертає увагу спільність у дослідженнях — це відсутність вірогідних кореляцій у дівчаток між жировою масою і параметрами центральної гемодинаміки.

Висновки

1. У результаті дослідження у підлітків були встановлені взаємозв'язки між компонентами маси тіла за Матейко (м'язовий, кістковий і жировий) з параметрами центральної ге-

модинаміки залежно від соматотипу та статі.

2. Суттєві гендерні відміни взаємозв'язків між компонентами маси та параметрами центральної гемодинаміки виявлені для ектомезоморфного соматотипу, менше виражені статеві відміни у мезоморфів і найменше — у ектоморфів.

3. Встановлено, що у хлопчиків і дівчаток-ектоморфів та хлопчиків-ектомезоморфів спостерігаються вірогідні середньої сили та сильні прямі й обернені кореляції між компонентами маси тіла з систолічним, діастолічним і середнім артеріальним тиском, ударним об'ємом крові, належним хвилинним об'ємом крові, належним серцевим індексом і належним питомим периферичним опором, об'ємною швидкістю руху крові, потужністю лівого шлуночка й показником витрати енергії. У хлопчиків мезоморфного соматотипу сильні вірогідні прямі зв'язки встановлені лише з належним хвилинним об'ємом крові. У дівчаток-мезоморфів і ектомезоморфів сильні вірогідні прямі й зворотні кореляції виявлені з належним хвилинним об'ємом крові, належним серцевим індексом і належним питомим периферичним опором.

4. У дівчаток трьох досліджуваних соматотипів не встановлено вірогідних взаємозв'язків між жировою масою за Матейко і параметрами центральної гемодинаміки, а відмічені тільки слабкі прямі й зворотні невірогідні зв'язки.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Таким чином, отримані результати свідчать про тісні взаємозв'язки зовнішніх параметрів тіла з параметрами центральної гемодинаміки, що в свою чергу доводить вплив соматотипового статусу на варіації нормативних параметрів у підлітків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корнетов Н. А. Клиническая антропология — методологическая основа целостного подхода в медицине / Н. А. Корнетов // Biomedical and

Biosocial Anthropology. — 2004. — N 2. — P. 101-105.

2. *Интегративная оценка соматотипа детей* / Е. Н. Комисарова, Н. Р. Карелина, Н. А. Сазонова [и др.] // *Biomedical and Biosocial Anthropology*. — 2004. — N 2. — P. 30-31.

3. *Корепанов А. Л.* Дифференциальная характеристика морфофункциональных параметров подростков с разным уровнем физического развития / А. Л. Корепанов // *Вестник физиотерапии и курортологии*. — 2007. — № 2. — С. 33-40.

4. *Katz Arnold M.* Circulation research. Origin and early years / M. Ar-

nold Katz // *Circ. Res.* — 2001. — Vol. 88, N 11. — P. 1105-1111.

5. *Статеві особливості показників тетраполярої реокардіографії, реоенцефалографії та реовазографії у здорових міських підлітків Подільського регіону* / І. М. Кириченко, О. А. Серебренникова, Л. Л. Хмель, О. П. Богачук // *Вісник Вінницького національного медичного університету*. — 2006. — № 10 (2). — С. 375-376.

6. *Бунак В. В.* Выделение этапов онтогенеза и хронологические границы возрастных периодов / В. В. Бунак // *Советская педагогика*. — 1965. — № 11. — С. 105-119.

7. *Бунак В. В.* Антропометрия / В. В. Бунак. — М.: Учмедгиз Наркомпроса РСФСР, 1941. — 368 с.

8. *Carter J. L.* Somatotyping — development and applications / J. L. Carter, B. H. Heath. — Cambridge University Press, 1990. — 504 p.

9. *Matiegka J.* The testing of physical efficiency / J. Matiegka // *Amer. J. Phys. Antropol.* — 1921. — Vol. 2, N 3. — P. 25-38.

10. *Кириченко І. М.* Нормативні показники гемодинаміки у підлітків різної статі в залежності від особливостей будови тіла: автореф. дис. ... канд. мед. наук / І. М. Кириченко. — Вінниця: ВНМУ, 2005. — 24 с.

УДК 544:616-071.2:611.1:613.956

О. А. Бобровська

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРЕЛЯЦІЙ МІЖ КОМПОНЕНТАМИ СКЛАДУ МАСИ ТІЛА І ПАРАМЕТРАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ГЕМОДИНАМІКИ У ПІДЛІТКІВ ЗАЛЕЖНО ВІД СОМАТОТИПУ

Проведено дослідження, присвячене встановленню кореляцій між компонентами складу маси тіла і параметрами центральної гемодинаміки у підлітків-ектоморфів, мезоморфів й ектомезоморфів різної статі, які проживають у Подільському регіоні. Доведено, що існують певні закономірності у проявах взаємозв'язків залежно від соматотипу та статі. З'ясовано, що у підлітків-ектоморфів обох статей і хлопчиків-екто-мезоморфів спостерігається переважача більшість вірогідних кореляцій. У дівчаток-мезоморфів і екто-мезоморфів були виявлені вірогідні зв'язки переважно між компонентами складу маси тіла й належними показниками центральної гемодинаміки. Гендерні відмінності взаємозв'язків встановлені у підлітків двох соматотипів — мезоморфного й екто-мезоморфного.

Ключові слова: центральна гемодинаміка, соматотип, кореляції, підлітки, компоненти складу маси тіла.

UDC 544:616-071.2:611.1:613.956

O. A. Bobrovska

COMPARATIVE ANALYSIS OF CORRELATIONS BETWEEN COMPONENT COMPOUND OF BODY MASS AND PARAMETERS OF CENTRAL HAEMODYNAMICS OF ADOLESCENTS DEPENDING ON THEIR SOMATOTYPE

The research for analyzing correlations between indices of component compound of body mass with central haemodynamic ones in male and female adolescents-ectomorphes, mesomorphs, ectomesomorphs living in the Podillian region was held. Definite conformity to natural laws in manifestation correlations depending on somatotype and sex was proved. The majority of reliable correlations in adolescents-ectomorphs of both sexes and male-ectomesomorphs were cleared up. On research female-mesomorphs and female-ectomesomorphs reliable correlations between of width of component compound of body mass indices and obligatory central haemodynamic ones were revealed. Sexual differences of correlations in adolescents of two somatotype: mesomorphs and ecto-mesomorphs were established.

Key words: central haemodynamics, somatotype, correlations, adolescents, component compound of body mass.

УДК 618.14-002-08:615.849

І. З. Гладчук, д-р мед. наук, проф.,

О. Я. Назаренко*, канд мед. наук,

О. В. Якименко*,

Є. А. Дунай*

ДІАГНОСТИКА ОБ'ЄМУ ІНТРААБДОМІНАЛЬНОЇ КРОВОТЕЧІ У ПАЦІЄНТОК З АПОПЛЕКСІЄЮ ЯЄЧНИКА

Одеський державний медичний університет,

*Військово-медичний клінічний центр Південного регіону, Одеса

Діагностика апоплексії яєчника ґрунтується на аналізі даних клінічного, лабораторного й ультразвукового обстеження [1–3]. Основними факторами, що визначають необхідність ур-

гентного оперативного втручання, є триваюча інтраабдомінальна кровотеча з яєчничкової тканини та наявність сформованого значного за об'ємом гемоперитонеума. У більшості клі-

нічних випадків на момент госпіталізації відбувається самостійний гемостаз у ділянці апоплексії, тому об'єм гемоперитонеума, що сформувався, є головним фактором, який визначає